

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félre 5 K, negyedre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetli tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,
földbírtokos.

Dr Hinléder Fels Ernő,
orsz. képviselő.

Dr Kállay Tamás,
orsz. képviselő.

Dr Pál Ernő,
ügyvéd.

Dr Viola Sándor,
ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FÜMUNKATÁRS: Fülel Sz. Lajos.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hová a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Ellenállásunk alapja.

Irt: Szász Zsombor,
orsz. képviselő.

Erős hitünk és meggyőződésünk szerint mondjuk, hogy törvényes alapon küzdünk és azon akarunk maradni. Mondjuk és írjuk, hogy százados, ezeréves alkotmányunk biztosítja jogainkat és törekvéseinket.

Igazunk van. Betűkre és paragrafusokra hivatkozhatunk, régi, száz esztendő törvényekre, melyek kimondják a nemzet önállóságát, melyeken parlamenti kormányrendszer, miniszteri felelősség alapul, melyek megkövetelik, hogy a „főispán a közgyűlés színe előtt” esküt tegyen. Hivatkozhatunk rájuk, nyugodt lelkiismerettel mondhatjuk, hogy ezeket a törvényeket védjük, védjük törvényes eszközökkel.

Csak a mikor törvényes eszközeinknek: az agitációnak, a beszédnek, az írásnak a végén vagyunk, akkor merül fel a nagy kérdés: Mit védelmezzünk? Reálitást, valóságot? S kitől védelmezzük?

Vannak törvényeink, vannak papírra nyomtatott betűnk. Egész nagy teste a bölcseségnek, a jogosságnak: *corpus juris*. Van alkotmányunk, mit biztosított annyi évszázad, egy évezred törvénye, szokása, gyarapított új eszme, modern gondolkodás.

És mégis, a pragmatika sanctió után, melyben a perszonális unió alapja van lerakva, következtet II. József, 1790 után 1848. és 1867. után a mai nap. A betűk megvoltak és megvannak. Biztosítják alkotmányunkat, függetlenségünket s mégis annyiszor elvették mind a kettőt; megteremtették a parlamentáris kormányrendszert s ma még sincs sehol; föntartották a törvényhatóságok autonomiáját s ma a kormány készül, hogy megsemmisítse azt.

Utána jön aztán a többi. Ma még van bírói függetlenség, az írott betű biztosítja még politikai jogaimat, egyéni szabadságomat holnap, vagy holnapután elveszik azt is, holnap elítélnék törvény ellenére, azután megfosztanak jogtalanul szabadságomtól.

Pedig ezek a jogok, ezek a közszabadságok mind bele vannak foglalva alkotmányunkba. De ezek a jogok, ezek a köz-

szabadságok valóban mindig aludtak, mindig dormiensek voltak.

Az önálló, független, a törvény betűiben leírt Magyarországnak, a Habsburgok uralkodása óta nem létezett egy percig sem. A parlamenti kormányrendszernek megszüntetése óta, nem volt egy eszmélő pillanata se, tán halva is született s a törvénybe iktatott miniszteri felelősség végrehajthatatlan, ezt mutatja az utolsó félesztendő.

Élő alkotmány ez?

Mihez ragaszkodunk?

Nekünk nem sárga papír kell fekete betűkkel, nem borjubőr kötet, hanem megelevenülő gondolat. Nem egymásmellé tett szavak: hogy nem szabad lopni, nem szabad csalni, hanem *az abba lefektetett erkölcsi eszme élete*, hogy valóban ne lopjal se te, se én.

Van alkotmányunk, de az olyan dolgokról beszél, ami nincs, amit nem effektuál: önálló Magyarországról, pártitárról, miniszteri felelősségről. Éjjel süt a nap a mi alkotmányunk szerint és nappal járnak a csillagok.

Mi pedig védünk egy alkotmányt, melynek ötszáz év óta nincs élete. Föl akarunk támasztani egy szobrot, mely soha se halt meg, mert halva született.

Ez az én hitem és kiindulási pontom.

Ne ezer éves alkotmányokkal dicsekedjünk, hanem legyünk büszkéek a mai nemzetre; ne egy régi alkotmányból akarjunk fegyvert kovácsolni, hanem teremtsük meg egy modern nemzet jogait, önállóságát. Ne azért követeljük — függetlenségünket, hadseregünket, nyelvünket, mert a *pragmatica sanctio*, 1848. és 1867. törvénybe írt valamit, de soha sem adott semmit, hanem azért, mert itt vagyunk, önálló, független, erős nemzet vagyunk, élni akarunk s érezzük jogunkat a munkához, az élethez. Követeljük függetlenségünket: nem azért, mert hozzávénytünk, megérdemeltük egy ezer esztendő lét után, hanem azért, mert itt vagyunk fiatalon és élni akarunk s meg akarjuk alapítani jövőnket.

Ezért küzdünk és ezért küzdünk olyan fegyverekkel, a melyeket kezünkbe ad az idő,

a kor. Előbb békésen, úgy hívjuk alkotmányos fegyverekkel. Egy hét óta elővettük az erkölcsi fegyvereket is: a *megvétezt, a meggyalázást*, azokkal szemben, a *kik a nemzeti akarat ellen szegülnek*. Lesz más fegyverünk is, találunk. Kaszát, kapát nem fogunk elő venni, mert nem élünk a tizenhetedik, vagy tizenhatedik században. De hiszünk, bizunk ügyünk igazságában, hiszünk igazságunk győzelmében s ezért nem akarunk föláldozni egyetlen csepp magyar vért sem, mert összes ellenségeink pusztulása nem érne fel azt.

Mi nem hiábavaló munkát akarunk végezni. Az új, modern Magyarországot akarjuk kiküldeni, modern fegyverekkel. Valaha én neveztem el *vér nélküli forradalomnak* a norvégek küzdelmét Svédországgal szemben. Küzdöttek egy századon át, lakadatlanul, „vérfolyás nélkül” s ma *mind* ott vannak, *mind* megérték az önálló független hazát.

Ez kell, hogy a mi küzdelmünk alapja és célja legyen s ez fogja kezünkbe adni az illő fegyvereket is.

Haladó párt-e, vagy személy párt?

(Gy. D.) Rossz idöket élünk, rossz csillagok járnak. Bécsben kiadták a jelszót: „Le kell verni a nemzetet”. A kormány kezébe vette a bűvös fegyvert, melynek vasa a pokol vi-zében van megedzve, melynek éle alatt az erőnek, vagy ravaszságnak minden fegyverzete és védelme el-lágyul. Társult a nemzetközi szociálistákkal, kiket fel lehet bérelni és ráuszítani a többire; vagy a kik maguktól is marnak, mint a veszett kutya, minden uszítás nélkül. Meg kezdődött a nemzet leverése. Pest-megye főjegyzőjét felfüggesztették, a 65-ös bizottságát feloszlatni rendelték, a póttartalékosokat behívni határozták, hogy a nyomor és bánat általános legyen. Ezerekre menő családfő ejti ki kezéből a munka segédeszközöket, hogy ugyan annyi szomorú katona vegye fel a nemzet leveréséhez szükséges fegyvert. Majd minden megyében megjelennek a szuronyos főispánok, hogy nyomott lelkiismerettel, sápadt ábrázattal, a hazafiak vérszót jósló zongorása között megesküdjenek a magyar alkotmányra, melynek a temetésére jöttek.

Eljött mihozzánk is a kormány kirendeltje Ugron János, hogy meghasonlósítsa hozza megyénkben a jóbarátokat és egyesítse hazánk ellenségeit. A megyeház előtt fegyveres csendőrök fogadták, bent pedig

valamelyik elrejtett teremben egy pár hatalmat ünneplő alak. A nagy teremben két részre csoportosultak a bizottsági tagok. Elöl tömör sor-falat képeztek, néma közömbösséggel bámulva előre, a bizottság hivatalnok tagjai, tanítói és választott tagjai; hátul pedig a közgyűlés közel multjában hozott határozatokhoz ragaszkodók és mindegyre szólásra jelentkezők, a kormányt és bizalmát élesen elítélők lelkes csoportja.

A nemzet és kormány élesellen-tében vannak. Egyik a jövőben vetett bizalommal, a virágzás; másik a megsemmisítés csirája, a halál. A nemzet egyik részét képviselik a törvényhatósági bizottság tagjai, a kormányt a főispán. És mégis miként lehet, hogy az élet, a jövő várja a megsemmisítést, hogy ölel-kezzék. Miként lehetséges, hogy ezen csoport igen sok kifogástalan haza-finak, kiváló jellemnek ösmert tanult, tapasztalt és közbecsülésnek örvendő egyén, hódolattal várja és fogadja a nemzet leverésére vállalkozó kormány kiküldöttjét? Miként lehet, hogy valaki közelmúltját megtagadva, akarat és gondolat erejét annyira elveszítse, hogy azonosítsa magát a nemzetet letipró kormány bizalmasával és ne jusson eszébe, hogy a gyűléstermen kívül szorult nép, melyet ő most képvisel, az álláspontjával ellenkező iránynak hódol? És miként lehetséges észre nem venni, hogy az a fekete folt, a melyre ráléptek, nem eltapodható s ők mennél többet tapodják, annál feketébb és szélesebb, mert az nem a felület fekete foltja, hanem a pokol mélységének forrása.

Azt mondják a barátság.

En hiszem és némileg menthető-nek találok. Bár a keserűség vért kerget agyunkra és szitkozódó szót ajkunkra, de elfojtja az a hit, hogy az Ugron Jánost hozsánnával fogadó párt, nem a Fejérváry által alapított haladó-párt, kinek csak egy tagját tudom e megyébe Ugron Jánost, hanem Ugron János személyes hívei, kik, habár tévesen is, de csak Ugron személyes tulajdon-ságait tekintették és ötlet nem fog-ják követni a nemzet letiprás te-rére, mert bármint bizakodnak is a Fejérváry bizalmas személyében, hogy az a törvény nyomdokát soha el nem hagyja, csatlakoznak. Csa-latkozniok kell, mert e főispánnak a Fejérváry rendeleteit kell végrehajtsa, ezek pedig a nemzet akara-tával és alkotmányos szokásainkkal ellenkezők; vagy a törvényeinket megtartva, elvesziti Fejérváry bi-zalmát és vele állását. Az igazságtalanság igazságtalanságot szül s az átkok és csalások valóban mindig vissza kerülnek »haza», akár milyen messze elvándoroltak legyen is.

A barátság nem kötelez az öngyilkosságra. Nagy a bizalom, hogy nemzet és vele megyénk is egyse-ges lesz, hogy a pokol vizében ed-zett bűvös fegyvert kicsavarja a minket fenyegető kezéből, mielőtt ártalmunkra lenne.

Lapunk mai száma 8 oldal.

Vedlési processzus.

A természetrajzban ismeretes a bábának (pupa chrysolis) fejlődési stádiuma, mely az ivarérett állapotot megelőzi. Ilyenkor a rovar nem táplálkozik és többnyire mozdulatlanul fekszik. Megkülönböztetünk: 1. tonnaalakú bábót (pupa coarcta) midőn a bábót még az álca utolsó ruhája, bőre is takarván, rajta kívül az egyes végtagokat észrevenni nem lehet p. o. a legyeknél; 2. fedett v. mumia alakú bábót (pupa oblecta), midőn az egyes végtagok észrevehetők ugyan, de szorosan a burokhöz fekszenek, p. o. a lepkék és végül 3. a szabad bábót (pupa libera) melynél a végtagok szabadon kiállnak, p. a bogarak. Némely álca behámozás előtt még finomabb vagy durvább selyemszerű szövetbe is burkolja magát, melyet gubónak nevezünk.

Íme a vedlési processzus, melyet azonban manapság nemcsak a természetrajzban találunk meg, hanem a politikai életben is. A Fejérváry-féle kirendeltség a báboknak minden átalakuló processzusán keresztül ment. Junius 21-én kezdődött a fejlődési stádiuma, aztán szept 15-éig nem táplálkozott, mozdulatlanul „kormányozott”. Belügi bábja tonnaalakú, az álca utolsó ruhája, bőre takarja végtagjait, melyekkel a megyei határozatokat megsemmisítette, észre lehetett venni. Odamászott mint a légy, majd minden törvényhatóság zöld asztalára. A passiv resistencia azonban egy darabig elhessegette. A másik fajta már átvedlett miniszteri tanácsossá és sajtórendőri miniszterre. Eleintén fedett mumia alakú volt a „Napló”-ba burkolózott. Egyes végtagjai észrevehetők voltak ugyan, de szorosan a „Burg”-hoz simultak. Végre átvedlett lepkévé és szállt, szállt a méltóságos szárnyecapkodással a sajtóirodába és ott letelepedett a tintásüveg mellé és most petéit a papírra rakja, mely tudvalevőleg még a számárnál is sokkal türelmesebb. A szabadelvű bábok (pupa liberális) végtagjai szabadon kiállnak, sőt kívánnak a kötelékből. Az ilyen bogarak a haladók csoportjához vedlenek át a politikai életben. Ott aztán behámozás előtt még finomabb (államtitkári) vagy durvább (főispáni) selyemszerű szövetbe burkolják magukat. Ezeket nevezik bécsi svecgelb gubóknak.

De nemcsak ők vedlettek át, hanem táplálékuk is, melyet programnak neveznek. A legfőbb báb, ki olvasni is tud, tudatta is távolabbi válfajaival. E táplálék mesés és roppant termékeny. Azonban megemészthetetlen. Ami új benne az nem jó, ami pedig jó az nem új. A vedlésnél átalakul a rovar kocsonyaszerű ducidegrendszerére is. A politikai életben ezt közönségesen agyvelőnek nevezik. E gyenge kotyvalék idiosynkraziával fogad minden ilyen szót: törvény, nemzet, többség, alkotmány. Az agyrendszer elváltozásaiban észrevehető egy fixa idea: a hatalmi vágy, a perverz sexunditia, erőszak a jogon s az alkotmány megbecstelenítése.

Ilyen beteges és kivihetetlen ideák: katonai s gazdasági program, agrárpolitika, birtok és iparpolitika, beruházások, szociálpolitika,

progressív adó, közigazgatás államosítása, hivatalnokok szolgálati pragmatikája, fizetésrendezés, horvát politika.

Egészséges agyrendszer, ha ezeket csoportosítja, talán nyélbe ütne belőlük egyet-mást, de egy törvénytelen alapon álló bábcsoport, mely a vedlésnek mindennemű fázisán átment, hangoztatja ugyan, de kivinni képtelen.

Azonban fontosabb ennél a mai helyzet, az alkotmányválság, melybe a nemzetet belesodorták. Ott áll a szekér megfenekletten a bécsi macacsság pocsolójának közepén. A lovak (az alkotmány) ki vannak belőle fogva, a kocsis (a kamarilla) csak olyan napszámosféle, aki nem tudja, hogy mihez kezdjen, a gazda (a király recte osztrák császár) nem tud parancsolni, se előre, se hátra! Quid nunc. Az emberek nézik, bámulják a megfeneklett szekeret, de nem segíhet senki. A koalíció programja kirántaná helyéből a szekeret, de a bécsi megrögzött macacsság nem engedi. És az idő mulik. Az a fránya idő, amely sohasem áll meg. A szekér nem mozdul és az ország kezd hozzászokni, hogy ott lássa a pocsolójában. Lót-nak-futnak a Bécsből kirendelt bábok, hogy hátha lehet valamit csinálni a lovak (az alkotmány) nélkül is. Megint napok mulnak, megint hetek, hónapok mulnak; semmi, semmi! De egyszerre a világ nagy meglepetésére jön az abszolutizmus, de biz, az ki nem huzza a szekeret. A nemzet pedig néz és harapja a szája szélét tovább. Fejérváryék a haladókkal és a nemzetközi csavargókkal a szemöldöküket ráncolják. Mi lesz? Mi lesz? A lovakat miért nem fogják be, miért nincs itt a gazda? Tán haragszik? Hej de nagy öröm lenne Bécsben, ha a koalíció összeveszne, hajbakapna. Összeröffenének: Beck, Pittreich, Goluchovszky stb. és kiabálnak: „Helf Gott! Kriszti Gott! Szamer Brüder? Bisz in Ewigkeit Amen!”

De ebből nem eszel bécsi kamarilla! Nekünk ezeréves nemzeti jogainkat meg kell hogy adják, vagy... ugyis tudjuk, hogy akkor „mindnyájunknak el kell menni!”

K. Mártonffy Imre.

A fiók program.

Valami programféle került a kezünkbe. Nem tudjuk, vajjon egy ujonnan indítandó lapnak a programja-e, vagy pedig az újdonsült megyefőnöké, de az alatta szereplő notorius haladó-párti személyek után ítélve, a hangzatos ígéretekkel tulontul telített kiáltvány a darabont kormányának némi székelly vonatkozásokkal kiegészített, népamító programját kívánja a sajtó útján népszerűsíteni.

Mindenekelőtt a haladó párttal szemben természet és észszerűleg megnyilatkozó bizalmatlanságot akarja eloszlatni s azért mint okos és ravasz farkas, a báránynak bőrét magára öltve, tele tudóval mekegi, hogy „Nagy, szabad, erős és boldog Magyarország” akar. A báránybőr alól azonban csuful kivillognak az ordas otromba fogai s a lágy bégetés sem sikerül neki teljesen, mert midőn a „nagy, szabad, független, erős és boldog Magyarország” megteremtésének eszközeit sorolja elő, a báránybégetés méla akkordjait elnyomja az ordó üvöltése.

Mindjárt az elején kijelenti, hogy

nagyság alatt csak a „belső” nagyságot érti, valamint boldogság alatt is a belső boldogságot, vagyis a jóllakást. Lakják jól a felsőbb körök által elhullatott morzsákkal, csontokkal és moslékkal mind az, aki „haladó”, mert aki jóllakott, az megelégedett s aki megelégedett, az meg a királyi akarattal is könnyen megtalálja az összhangot. Egyszerűen meglapul és megnyalja azt a kezét, mely korbácsesal végig vágott az arcán.

Mert ez az „összhang”, ez boldogítja a magyart és nem a függetlenség, a nemzeti önérték, a becsület. Ezek mind elavult, lomtárba való dolgok a „haladók” programja szerint, melyek nem férnek össze a huszadik század eszméivel. Hogy mik ezek az eszmék, arról bőleszen hallgat a program, de ha a közelmúlt eseményeinek történetét ismerjük, nem nehéz rájónnunk, hogy ezen „eszmék” alatt valószínűleg az egyéni önzést, akaratlanit, jó hivatalért, zsiros haszonért mindenféle hatalom előtt való meghunyászkodást, és a hatalmon maradás érdekében a hazát megtagadó nemzetközi szociálistáknak nevezett gonoszlevőkkel való szövetekezés jogosságát kell érteni.

Ezek az „eszmék” nagyon alkalmasak arra is, hogy azt a bizonyos „összhangot”, mely négyszáz esztendő óta fojtogat immár bennünket, még szorosabbra hurkolják nyakunk körül.

Nekik összhang az, ha az országgyűlés szó nélkül engedelmeskedik az uralkodó parancsainak és boldogok, ha teljesíthetik az öngyilkosságot parancsoló rendeletet is, mert azzal ámitják magukat és a világot, hogy amit tettek, azt nekik legesztentebb meggyőződésük már régen megsugta s csak a legfelsőbb kegyes intésre vártak, hogy teljesítsék az autokrata akaratot. És azt hiszik, hogy akaratuk szabad elhatározásából cselekedtek, mert ők is azt akarták, amit az uralkodó.

Az ilyen szolgálékü népség, melynek soha más akarata nem volt, mint a mit rája oktrojáltak, mindig azzal maradt felszínen, hogy az igazi nemzeti akaratot nyakasságnak, a nemzet jogainak érvényesítését lázadásnak bélyegezte az uralkodó előtt. Labanekodott, pecsosvicskodott, muszkavezető és adminisztrátor volt csak azért, hogy az „összhangot” a nemzeti és királyi akarat között folyton a nemzeti akarat megalázásával, sőt teljes elölésével tartsa fenn.

Ennek a programnak is ez az alapelve, amint alapelve a darabont banda programjának. Elsikkasztja a nemzet souverainitását, érvényre akarja juttatni a magyar alkotmányban a „L'état c'est moi” elvét, holott egy véres tragédiaként lefolyt ezeréves történetünk minden küzdelme és az ezeréves küzdelemben kifejlődött és nemzetünk létével összeforrt alkotmányunk minden betűje azt tanítja, hogy nálunk a nemzet minden, az uralkodó a nemzetől kapja hatalmát és tekintélyét, miként fényt a hold a naptól.

Nem állják ki mondani, hogy a fejedelmi és nemzeti akarat „összhangja” érdekében köteles a nemzet az érzelmek sérelmével is áldozatot hozni. Hát mindig csak mi hozunk áldozatot az idegen érdekért? Hát mindig csak mi engedünk? És a mi sorsunk mindig csak a megaláztatás legyen? Ez a „kedvelt” Magyarország nem érdemel annyit, hogy hűséges szolgálatai jutalmául legalább fölemeljék a föld porából és letöröljék arcáról a sarat, melylyel ellenségei elétkelítették? Ez nem volna megalázkodás, hanem férfias cselekedet és talán a tartozó hálának egy millió mód részben való lerovása.

De a fiók program készítői mindezeket haszontalanságnak tartják, mert a nemzeti küzdelem férfias erőt, elszántságot és bátorságot

kíván, az pedig a politikai eunuchokban nincs. Azt hirdetik, hogy ők csinálnak reális politikát, az pedig, ami a függetlenségi pártot lelkesíti és a nemzeti jogokért folyó harcban kitartásra tüzei, szerintük nem egyéb, mint üres szentimentalizmus. Haszontalan szentimentalizmus nekik a szabadságra, függetlenségre, becsületre és tekintélyre törekvés. Hát szentimentális-e a madár, mely meleg szobában levő kalitkáját, bőséges ételmét, vesztélytől, támadástól való biztonságát otthagyja a szegényes, ezer veszélyt rejtő szabadságot? Szentimentális-e a természet, mely a szabadság, a függetlenség ösztönét minden élőlénybe beoltja? Erre a „haladók” nem gondolnak, hanem önludatlanul haladnak azon az uton, melyet a bécsi feketesárga utmutató számukra kijelöl és szajkó módra, értelem nélkül ismételtetik azokat a frázisokat, melyeket a darabontoktól tanultak.

Igy jutnak arra a világrendítő bölcseségre, hogy az érzelmi politikát ki kell a való életből kiszűbölteni és helyette reális politikát, a has politikáját kell mindenütt érvényre juttatni.

Nem kell nekik nemzeti függetlenség, nem kell magyar nemzeti szellem a katonaságban, mert ez mind csak a nemzeti becsület dolga, holott földolog a kenyér és szerintük a rabkoszt is jobb a szabad szegénységénél. Megelégszenek a hadsereg magyarsága tekintetében annyival, hogy a magyar nyelv egyenlő legyen az oláhval, a tóttal vagy akár a cigánnyal is, mert minden ezredben annyira érvényesülhet, a mennyi magyarul tudó van az ezredben.

Pártszenvédélynek nyilvánítják a nemzeti érzés felbuzdulását, és igazságnak a nemzeti jogokat és ennyi handabanda után még el akarják hitetni, hogy őket a józan ész vezeti.

Szemérmetlenül azt mondják, hogy ők Kossuth Ferenc és Apponyi Albert mellé állanak és ez igazán nagy és jellemes férfiak cikkeiből, beszédeiből összetörve kiszaggatott mondatokkal igyekeznek szofisztikus okoskodásaikat bizonyítani. Igazi jezsuita fogás. Méltó azokhoz, akik nem válogatóság az eszközben s akik hipokrita szemforgatással bolondítják a világot.

Aztán kibontják a vásáros ládát. Kirakják a szemképráztató portékákat és csalogatják a könnyen hívő közönséget. Mindegyiknek ígérnek valamit. A földművelő népnek parcellázást, mintha bizony volna nálunk mit parcellázni. (Lehet különben, hogy ez csak véletlenül maradt benne a fők-programban s nem a székellyek boldogítására kínálódik). Hirdetik a kisiparos állami támogatását, állami beruházásokat, progresszív adót s hogy a végrehajtást szenvedők is megvizsgáztatódnak, kilátásba helyezik a létminimumot és egy általános frázissal követelik a munka hathatós törvényhozási védelmét. Aztán eszközbe jut, hogy vannak az országban református papok is, a kiket már régóta bolondítanak az 1848. 20. t.-c. végrehajtásával, tehát megígéri nekik ezt, hiszen telik a csörgősapkából. De hogy a katolikusok se nehezteljenek, őket az autonomia megadásával akarják lekenyerezni. Hogy a tisztviselők és tanítók száját is betöm-jék, ezeknek is megígéri anyagi helyzetük javítását. A választói joggal nem bírók előtt megcsillogtatják az általános, titkos választói jog reményét és végül a székelly népnek megígéri a speciális székelly politikát.

Elkezdik verni a nagy dobót: „Ide hallgass vásár! Olyan portékát árulunk, a mi még soha sem létezett. És olyan olcsón, mint senki más. Nem kell érte egyéb, mint fogadd el programunk első részét, mondj le nemzeti jelleméről, függetlenségről, becsületről. Csak ezt ki-

vánják hatalmas gazdáik, a darabontok cserébe.

A józan és okosan gondolkozó magyar nép azonban nem hihet a vásári zsidóknak. Mert hiányzik üzletükből a legfőbb, a megbízhatóság.

A mi sajátjuk a portékából, az nem jó, ami pedig jó, az lopott. Ellopták a függetlenségi párttól, de nem azért, hogy az egész nemzet közkincsévé tegyék, hanem azért, hogy elkápráztassák és levegyék vele a lábáról a magyar népet.

Az általános választási jogot, a kisbirtokosok és iparosok helyzetének javítását, a létminimumot, progresszív adót, valamint a tisztviselők pragmatikáját évtizedek óta követeli a függetlenségi párt. És mindezeknek évtizedek óta azok voltak kerékkötői, akik most a nép megváltóinak adják ki magukat és rekedté kiabálják torkukat a népjogok hirdetésével.

Mi az oka ennek a hirtelen átalakulásnak? Az, hogy a népjogok legnagyobb ellenségei vesztüket érzik s kapaszkodnak fűhöz-fához, hogy megmeneküljenek. Mint a tolvaj cigány, maguk kiáltják, hogy „fogjátok meg a tolvajt” s az alatt, míg a figyelem elterelődik róluk, elfutnak a lopott dolgokkal: a nemzeti jogokkal, a magyar vezényszóval és az önálló vámterülettel.

A függetlenségi párt mindezen vívmányokat nem megvesztegetésképpen, nemzeti jogaiért cserébe kínálja a nemzetnek, hanem becsületesen és nyíltan kimondja, hogy előbb a közjogi kérdéseket kell végleg tisztázni, mert addig nem lehet eredményes a belügyi és socialis alkotások munkája. Az tehát, hogy most nem engedi a nemzet figyelmét a küzdelem főtárgyáról elvonni, nem annyi, mihha nem akarná a modern socialis reformokat, hanem csak következetesség és céltudatosság a nemzeti küzdelemben.

Az a mód, hogy a haladó párt a kisbirtokosok és kisiparosok helyzetén segíteni akar, egyenesen megvesztegető és meggyalázó a magyar nemzetre nézve. Állami támogatást, segélyezést helyez kilátásba a helyett, hogy megalkotva az önálló vámterületet és az azzal járó intézményeket, lehetővé tenné azt, hogy a hazának minden polgára tisztességesen megélhessen becsületes munkája után. Ez az alamizsnaosztogató program méltó azok utódaihoz, akik Magyarországot előbb koldussá s azután osztrákká akarták tenni. A koldussá tétel már megtörtént. Most alamizsnával, megvesztegetéssel akarják e koldus népet hazájától, becsületétől megfosztani s teljesen olyanná tenni, mint szövetségeseik, a hazátlan bitangok.

És van bennük elég erkölcsi érzéketlenség arra, hogy fennen hirdessék, hogy az ő programjuk az igazi 48-as program, a Kossuth Lajos programja.

Nem, jó urak, ez a darabontok programja, melyet önöknek azon utasítással küldöttek kegyelmes gazdáik, hogy próbálják meg vele a nemzeti ügytől eltántorítani a szerény vagyoni viszonyok között élő székely népet. Ha ez megtörtént és elveszett hatalmuk ismét biztosítva van, akkor majd úgy is ellehet használni időtlen ideig a csillogó ígéretek beváltását.

De a székely nép is tudja, ki áll a reakció szolgálatában és nem fog oly könnyen lépre menni, mint gondolják.

Dr Pál Ernő.

A politikai helyzetről.

A ház.

A király összeül minisztereivel és választanak egy bizottságot, melynek feladatává teszik a katonai jelvénykérdés megoldását. A bizottság tagjaiként kinevezték Fejérpataki Lászlót

és Marczali Henriket. hogy a katonai jelvényt megkészték és ezáltal a magyarok felháborodását lecsendesítették. Éretlen nemzetnek, gyerek népnek tekintenek minket Bécsben, lehet, nem is ok nélkül, hogy valami fényes, csillogó jétkészert előnkbe tartva lecsendesíteni vélnek, mint a gyermeket a fényes karácsonfával.

Félre a mázzal kormányzó uraim, mert a nemzet teste tele van fekélyekkel és mit sem ér új bőrt hozó mázatok, ha a betegség a testet sorvasztja. Ok nélkül hangoztatjátok a népjogok kiszélesbítését, szabadság erősítését, szappanbuborék szavatok, mert hiányzik nálatok az alap, a tiszta erkölcs. Munkátok kötélfonás homokból és összeomlik magától, mert nincs ami összetartsa, nincs meg a nemzet bizalma irántatok.

Az erőszak.

A kormány egy dörgevelmes rendelettel elmozdítja állásából az ellenálló Pestmegye jeles főjegyzőjét: Fazekas Ágostont és feloszlattatja a 65-ös bizottságot. De ezek figyelemre sem méltatva a törvénytelen kormány törvénytelen rendeletét, végzik teendőiket tovább. Tahy főispán pedig, kit oly csufosan fogadtak, lemondott állásáról, másnak engedve át e dicstelen helyet.

Az ország egy pár helyén megjelennek a szuronyos főispánok, ahol sikerül, beiktatják magukat olyan szerűleg, mint nálunk, egy pár éljént kicsikarnak alárendeltjeiktől, mintha azzal fel lehetne tartóztatni jöttében a kikerülhetetlent, mely már az ajtón kopogtat. Az elégtelenség napról-napra gyarapodik és nem úgy jön, mintegy mindent összevonzó hógörgeteg, hanem mint a finom tühegy nagyságu hónap csendes szitálódzása, hullva lassan egymásután, a míg utóljára minden be lesz temetve, kormány, főispánja, rendszere és követni fogja a tavasz, a nemzet megifjodása.

Nesze neked Csikország!

Az ország szekere csikorog, mert minden kenőcs a főispánokra fogy fel, pedig ugyan gyéren jelentkeznek. Sok megye árván van, de nem soká lesz így Csikmegye. Megbízható értesülésünk szerint megyénk egyik szülőtte: Dr Török Pál ügyvéd lesz kinevezve Csikmegye főispánjának. Ez a nagy ambícióú fiatal ur félmeddig tisztában van az ottani fogadtatásával, mert minálunk kollégája fogadtatását végig élvezte. Már most ehhez még gondolja hozzá, hogy Csikba nincs annyi „kitömött ruha”, mint nálunk, hanem azokban igen sok férfi is fedezhető fel, körülbelül tisztában van az eredménnyel. Olyannak képzelem ezen főispánságot, mint a haszontalan cserépedény sorsát, ha az keményebb dolgokkal jön összeütközésbe. Tartós lesz, mint a fehér ökörnál az őszi legelőn, az esőt, vihart nem állja ki.

Milyen könnyen lesz soruk Csikmegye halad Török nélkül, Török ur pedig huzza a főispáni fizetést funkció nélkül. Extra Hungariam non est vita!

JEGYZETEK.

Hazafiság és hazaárulás A szomszéd Csikvármegye hazafias törvényhatósági bizottsága a nemzeti ügy védelmében szintén határozott, épen azon a napon, melyen Udvarhelyvármegye gyalázata bekövetkezett. Elhatározta e hó 14-én tartott közgyűlésében, hogy „az ujonnan kinevezett vagy kinevezendő új főispánt törvényesnek nem tartja s mint ilyennek a vármegye házába helyet nem ad, őt be nem iktatja, az esküt tőle nemcsak ki nem veszi, hanem azt, — bárki legyen is az, ki erre a jelen körülmények között vállalkozik, mint olyant, ki a nem-

zeti akarat letörésére eszköznek ajánlkozott, a nemzeti ügy elárulójának és hazaárulónak tekinti. Megtiltja tisztviselőinek, valamint segéd- és kezelő személyzetének, hogy vele hivatalosan érintkezzenek, tőle bármi rendelkezést elfogadjanak vagy tudomásul vegyenek, és törvényhatósági közgyűlés az ő rendelkezésére az alispán vagy helyettese által egybe nem hívható. — Külön, e célra kiküldött bizottság által a főispán hivatalos helyiségeit lepecsételi és a pecsétek csak is a törvényhatósági bizottság újabb határozatára távolíthatók el.” Ugyanakkor Oláh Alajos bizottsági tag azt javasolta, hogy Udvarhelymegye törvényhatóságának azon szótöbbséggel hozott határozata felett, mely szerint új főispánjának beiktatását elhatározta — fejezze ki a közgyűlés megbotránkozását és erről nevezett törvényhatóságot átiratilag értesítse. Egyhangulag helyeselte a közgyűlés ezt a javaslatot és hogy egyelőre még határozattá nem vált, csupán Becze Antal alispán reményteljes felszólalása akadályozta meg. Hitte, hogy Udvarhelymegyében gyászmagyarok nem lesznek. A hazafias lelkületű alispán — szégyenletes fájdalommal kell bevalljuk — csalódott. A 73 gyászvitéz meggyalázta vármegyénk szinmagyar székely népének hazafias érzületét, választott tisztviselői kara pedig cserben hagyta a nemzeti szent ügyet. Ezek tehát megérdemlik, hogy a testvér székely megyék csakugyan megbotránkozással közönségünk pedig méltó haraggal forduljon el tőlük.

Tíz Judás egyszerre...

A székely becsület rákfenéi, Udvarhelyvármegye hazafias jó hírnevének megölői a burgzsandárok cinkostársaivá szegődtek. Beszenyenezik még jobban a székely becsületet; kalandor politikát üzenek a nemzeti ügy letörésére. Halljátok-e udvarhelymegyei székelyek! Tudjátok-e mit mondanak immár Udvarhelymegyeről a szomszéd vármegyék, így többek között Csikvármegye: Megmondjuk: „Egy hazaáruló kedvéért egy törvényhatóság beszenyenezte a székely becsületet. Udvarhelymegyében — fáj e nevet leirunk — akadt 73 drb politikai prostituált, akik elhallgatva kiáltó lelkiismeretük szavát, felcsaptak a burgzsandárok szövetségeseikül, hogy egy hitehagyott, elvekkelt kufárkodó, nemzetére, családjára nevére szégyent hozó embernek szolgálatába álljanak.

Azt az embert, akit szülő vármegyéjének becsületes, egyszerű darócruhába öltözött polgárai ki-dobtak kebelükből s a mandátumra érdemtelenné nyilvánították s vele minden közösséget megszakítva, őt mint örökre bukott politikai nagyságot látni sem akarták; azt az embert most, a törvényhatósági tagok gyász magyarjai, ezek a székelységükből kivetkőzött 73-ak, a hivatalért, koncert és kitüntetésért reszkető lesállók: a császári biztos állásba segítik. Ezt a gyalázatot a legősibb Székelyföld gyermekei elviselni nem tudják. Érezni fogja a gyermek az emberek utálatát, szégyelleni fogja a hitves a férje által elkövetett bűnt s ezeknek a 73-aknak arcukba szökik a vér, mikor a becsületes emberek társaságát nél-

külöznöök kell. S a kiontott polgárvér, mely a Kossuth Lajos-utca kövezetét áztatja s az eltiportak ezreinek, az ártatlan fiataiságnak, a becsületes polgárságnak jajja égetni fogja bűnös kezüket, melylyel aláírták a székely becsület megrontását és meg fogja remegtetni ajkukat, mely a haza ellen nyílt fel. Ez a ti sorsotok 73-ak, — ti székely honárulók. Császári biztosokkal egyetemben elég nagy lesz nektek Ausztria, hol bélyeggel a homlokotokon várhatjátok, míg az emberi könyörület az utszélen leűt, mint hajdan Efiateszt. Ezt izeni a szomszéd Csikvármegye az udvarhelymegyei hazaárulóknak „Csikvármegye” című lapjában.

És ezzel szemben mi történik Székelyudvarhelyt, a székely anyavárosban? A császári biztos lapot indít — bőséges szubvenciával!

Kik ezek a hazafiatlan meggyőződésűek? — kérditek talán becsületes lelkű székelyek. Azt is megmondjuk. Ide írjuk a „szerkesztők” és „belső” munkatársak nevét:

Ember János kir. tanfelügyelő, Gyerkes Mihály községi tanító, Dr Kassay Albert városi orvos, Koncz Ármán gyógyszerész, Kovács Dániel koll. tanár, Dr Nagy Sámuel ügyvéd, Sándor Mózes nyug. tanfelügyelő, Dr Solymossy Lajos állami reáliskolai igazgató, Szabó András koll. tanár, Dr Török Pál reménybeli főispánjelölt.

Mit akarnak ezek az urak? Behálozni benneteket székely hazafiak. Ki akarják ülni belőletek a honfiúi szeretet lángoló tűzét, hogy tovább is birkanyáj módjára kezelhessen az osztrák hatalom. Kik ők és merre van hazájok? Egyrészenek nincs hite, meggyőződése. A másokat pedig úgy kezeli a császári biztos, mint a dróton rángatható Paprika Janesikat. Ha undort és csömört akartok szenvedni; ha jobb érzéseiteket, vérrel szerzett hazátokat ti is bérbe avagy örök áron eladni akarjátok, vegyétek meg a bárány bérbe bújtatott farkast, támogassátok a bukófélben levő Fejérváry kormányt és hogy ezt tehessétek, olvassátok a látszólag ingyen küldendő „Székely Ujság”-nak címzendő császári biztos lapját.

A toll Judásai.

Adok! Veszek!... Zsidongva áll a vásár, bőviben forog a csillogó arany, kábitva, csalogatva zizeg a bankó. Pénz, pénz, suttogja lázas kéjben megremegetve a kufárkodó banda. Pénz, pénz, adja egyik ajk tovább a másiknak. És valamint a sivatag hiénája mértőföldről is megérzi a dögszagot és lihegve, tajtékoz ajkkal törtet elő az éjszakából, hogy a keselyük maradékon lakmározhassék, úgy csalogatja elő a Judás-pénzek sárga villanása a „kloakák” népet, mely eledlik odabent poshadt a bűzös, morotvás ingoványban jótékony sötétjében.

Azaz dehogy is. Valótlant állítanánk, mondván, hogy csupán a homályos jellemű kalandorok tolonganak a becsület vásárán. Ő nem!

Hiszen olyanok is, kik eddig a napfényben sütkéreztek, kiknek vállairól mindeddig gögősen ömlött alá az erkölcsbíró biboros, szenttelen palástja, csak oly mohón rontanak neki a kínálkozó koncnak, mint azon társaik, kik nem igyekeztek jellembeli fogyatékságaikat mások tetteinek szigorú, könyörtelen bírálatával leplezni. Magukat kínálgatva, kelletve, állanak ki az utcárokra a közélet „puritán apostolai“ és epédve várják, ki fizeti meg jobban szerelmüket. A korrupciónak ezen általános jelenségeivel foglalkoznunk fáradságos és mindamellett eredménytelen munka lenne. Ez nem speciális faji tulajdonság, hanem a világ minden államában egyaránt megvan. Az élet keringő forgataga sok szemetet, sarat sodor magával és bizony gyakran megesik, hogy e szemetet kiveti partjaira, az illatos, virágzó rétek közé. Nem is ez a tünet az, amelyiken csodálkozunk. De győtrő fájdalommal, acélos marokkal szorítja össze szívünket az a tudat, hogy e szennyes forgatagba már a magyar újságíró is belevonták, azt a társadalmi osztályt, mely becsületét, függetlenségét eddig minden alkalommal megőrizte. Dárius kincse sem lett volna még a közelmúltban is ahhoz elég, hogy tollat bérlelhessen, ma pedig néhány garasnyi kegydíj, néhány újságpéldány bolti árának megfizetése, egy-egy üres cím, egy vasuti szabadjegy elegendő lehetne ahhoz, hogy vásári portékává süllyeszthesse az újságíró becsületét?

Szédületes hírek keringenek az országban is. Ugy mondják, hogy a kormány pártja halomszámra hullatja a pénzt és megvesznek mindent és mindenkit, aki csak megvehető.

Igaz-e, nem-e, nem vitatjuk. De még ha úgy allana is a dolog, csak azt mondhatjuk, hogy nem kár azokért, kik alku tárgyává teszik hitüket, meggyőződésüket, hazafias lelkiismeretüket és politikai becsületüket. Sőt mennél nyiltabban vallanak színt, mennél őszintebben hirdetik azt, hogy tolluk vásári kufárkodás tárgyává lön, annál ríktóbban, annál feltünőbbben válnak ki a publicisták azon gárdájából, mely komolyan, becsülettel örködik pályájának jó hírre ve fölött.

És ha majd eljövend a nagy leszámolásnak ideje, legalább mindenki tisztán, világosan fogja látni, kiket kell megvetéssel sujtania.

Mert így az állapotok sokáig nem maradhatnak! Magának a sajtónak kell sorompóba állania, hogy kivívja újra már-már veszendőbe menő jó hírét. Szinte hihetetlen, hogy egyes kapzsi kalandorok, kik az újságírást csak lajtorjának tekintik, melyen könnyebben kapaszkodhatnak magasra, mennyi ellenszenvet, sőt gyűlöletet képesek elvetni a közönség körében a sajtó ellen.

Hiszen már egészen közhitté vált, hogy az újságíró soha a maga meggyőződésének hangot nem ad, hanem valami kétlelkű, amolyan fonográf-féle, ki mindig csak azokat a szavakat harsogja a nyilvánosság elé, melyeket egy *bizalmas helyen, négy-szemközött* mások előtte elmondtak.

Hogy ezen változtatni kell, az kétségtelen. Külföldön az újságírói kamarák már régen azt tekintik egyik főfeladatuknak, hogy kiközösítsék

azokat az elemeket az újságírói testületből, melyek nem hivatásuk szavát követve, hanem kizárólag azért léptek erre a pályára, hogy a vele járó hatalommal visszaélve, bandita módra törjenek a közéletre és a társadalomra. A mi újságírói egyesületeink egyes tagjaik morális integritásával, tisztességével eléggé nem törődnek. Ugy vélik, hogy teljesen megfeleltek feladatuknak, ha anyagi jólétüket előmozdithatják. Az újságírói tisztesség nálunk alapos megfontolás tárgyát eddig még soha sem képezte. Lehetséges ugyan, hogy ez csak azért van így, mert a magyar zurnaliszta becsülete mindeddig védelemre nem szorult. Szenny, mocok nem tapadt a névhez, melytől meg kellett volna tisztítani. A közelmúlt eseményei azonban hatalmas cáfolattal döntenek meg ezt az igazságot és ma már bizony legfőbb ideje, hogy erélyes intézkedésekkel maguk az újságírók fogjanak hozzá a purifikáció nagy munkájához.

Meggyőződésünk, hogy a magyar közönség örömmel fogja üdvözölni ezt a megindítandó akciót, melynek nemcsak az újságírás további jövődjére lesz rendkívüli fontossága, hanem a közvéleménynek és ezzel kapcsolatban egész politikai és társadalmi helyzetünknek kialakulásában is elsőrangú szerepet fog játszani.

Az árulók.

Verje meg az Isten, veretlen ne hagyja, aki a hazáját idegennek adja! Ne legyen nappala, nyugodalmas álma, sem a temetőben csöndes siri ágya. Kóboroljon lelke széles e világon, pihenésre sehol, sehol se találjon! Rémüljön a felhők barna foszlányától, ne kapjon meleget a nap sugarától, sivatagon égjen a fagyasztó jégtől, utja merre halad álljon csupa rémből!

... Halljátok e szót: árulók?! Kik galádul tiporjátok a milliók közkincsét, a becsületet. Van-e jogotok arra, hogy utját álljátok, hogy fondorlataitokkal megakadályozzátok a magasztos eszmék diadalra jutását? Arra hatalmazott-e föl a császári megbízás, hogy szülő hazátoknak megássátok a vermet; hogy testvéreiteknek, hogy ön-ön véreiteknek csordulni lássátok könyveit? ... Vagy több nektek a miniszteri szék, a méltóságos cím, mint a hazaszeretet?

Gyűlölettel veszem tollamra neveiteket. Megvetéssel fordul el tőletek minden magyar ember, minden igaz, hű hazafi. Lépten-nyomon kísér az átok, arcotokba vágják lábaitoknak sarát, homlokotokra sütik a hazaárulás bélyegét.

S ti ezek után magyar mágnásoknak nevezitek magatokat?

Nyomorultabbak vagytok az utazó koldusnál, aki tengődve, de becsülettel él!

A jellemes ember nyíltan vivja meg a harcát, lopva, titokban csak a gaz támad! És vajjon ti nem orozva álljátok-e utját nemzeti követelésünknek? ... Nemzeti színbe öltözve nem töritek-e le a szabadság fájának utolsó ágait? ...

A régi magyarok kettéhasították az árulót, vagy kiszorították testéből a lelket. Nem ér-e utól ben-

neteket is e végzet, a bosszuállás keze? Nem féltek-e attól, hogy a magyar nemzetnek szánt bitón ti fogjátok páráitokat kilehelni? ...

Verje meg az Isten, veretlen ne hagyja, aki a hazáját idegennek adja! ...

És a magyar király ilyen emberekkel cimborál?!

És a magyar király ilyen emberekkel fog kezdet?!

Csergő Gábor.

KÜLÖNFÉLÉK.

Paralízis.

— Irta: Fülel Sz. Lajos. —

E szó korunk nagy szülötte,
Nagy fej, amely kisütötte.
Olajjal vegyül a víz is ...
Hja, kérem, ez paralízis!

A jég lángol, a nap fagyaszt,
Kopár sziklán rózsát fakaszt.
Nyárban hó van, ha oszolt is ...
Hja, kérem, ez paralízis!

Mit pénzért bárki becsülhet:
Közkereset a becsület.
Fajtája sok. Van tán ti z is ...
Hja, kérem, ez paralízis!

Felfújt béka egy ökröt tesz,
Haza, erény terhes nyűg lesz.
Minden jól van — úgy is, így is ...
Hja, kérem, ez paralízis!

Vad orgiát ül a mámor,
Asztalánál: Koncz és Amor ...
S ha aztán beüt a Krisis? —
Hja, kérem, ez paralízis!

— Egy év tapasztalata. Mult év november 18-án vetette el Tisza István a kockát. Tette urrá az országban az erőszakot. Ásta meg jövőjének a sírját. És ma Tisza István gróf Fejérváryék akciójáról következőleg nyilatkozik: „Fejérváryt emberei becsapják, mindenbe beugratják, akciójukat még nagyobb blamázs fogja érni, mint az enyémet.“

— Programmos estély. A nov. 22-én (szerdán) a »Budapest« teremben tartandó négyesületi első fillérestélyt Demény Ferencné r. elnök és Homolay Lajosné alelnök rendezik a következő műsorral: 1. Nyitány, a helyb. első zenekar által. 2. Szaval Nosz Ilonka. 3. Nép-dal egyveleg, előadják: Lázár László, ifj. Ember János, Szekeres János és Ember Dezső. 4. Zenél Kónya S. zenekara. 6. Szaval Lengyel József. 5. Énekel Farczádi Erzs. 7. Zenél Kónya S. zenekara. Kezdet: fél 8 órakor. A terem fűtve lesz. Kegyes adományok tetszés szerint. Az érdeklődő közönséget ezen az uton is meghívják és szívesen látják a rendezők.

— Dr. Hínléder Fels Ernő, az oklándi választókerület függetlenségi és 48-as párti képviselője, Homoródkarácsonfalván minap tartotta meg beszámoló beszédét. Ezen alkalommal óriási lelkesedéssel fogadta a választó közönség s valóságos ünneplés tárgya volt a közszeretettben álló képviselő, aki jelenleg Kolozsvárt időzik, hogy a mai napon megtartandó erdélyrészi nagygyűlésen résztvegyen.

— Az áll. főreáliskola ifjusága f. évi december hó 9-én a »Budapest«-szálló nagytermében jótékony-célú mükedvelői előadást rendez, mely alkalommal a n. é. közönség

előtt teljesen ismeretlen három egyfelvonásos vígjáték kerül színre. Címük a következő: »Megjött a papa« írta Erdélyi Zoltán; »Jön a kőr« írta Veli Miksa és »Othello sikere« írta Ed. Lantner, a németből fordította Nosz Gusztáv. Az előadásra már előre is felhívjuk a közönség figyelmét. Bővebbet majd közelebből közölünk.

A Fejérváry kormány bukása. Fejérváryék, erősen verik a mellüket, hogy a korona bizalma irántuk rendületlen. A rendesen jól értesült „Tagblatt“ szerint: „Az uralkodó garanciákat követel Fejérvárytól, hogy december 19-ig jobbra vagy balra elkell dölnie a dolognak. Ha addig garancia nem lesz arra, hogy a kormány többségre tud szert tenni, akkor nem lesz házfelosztás, hanem a Ház újabb elnapolása fog következni, mert az uralkodó újra akar tárgyalni a koalícióval.“ Főképen ez az utolsó passzus az, amitől félnek a darabontók, mert ez eddigi munkájuk teljes kudarcát jelentené. Ezért is hirdetik olyan erősen a király rendületlen bizalmát.

— Az ügyvédi kar becsülete. Egyik ügyvédjelölt olvasván, hogy valamelyik ügyvéd főispán lesz — kíváncsian kérde főnökétől:

— Vajjon ha most egy ügyvéd főispán lesz és nem iktatják, vagy a Fejérváry-kormány megbukik s már nem maradhat főispán, azután az ügyvédi kamara visszafogadja-e ügyvédnek?

— Nem hiszem, — mondja a kérdező — mert az ügyvédi rendtartás feltétlenül megkívánja az ügyvédtől a *tisztességes* előéletet.

— Mükedvelői előadás táncvigalommal. A korondi székelij ifjuság folyó hó 25-én, az ottani iskola termeiben az utcai lámpák alapjának gyarapítására, mükedvelői előadással egybekötött kosaras zártkörű táncvigalmat rendez, melyre a n. é. közönséget e helyen is tisztelettel meghívja. Színre kerül: Huszár szerelem, Irta Murai Károly. A színjáték előadásában résztvesznek: Tófalvi István, Balázs Balázs, Lőrincz Borbála, Fábíán János, Balázs Jula, Kovács Anna, Hegedüs Márton, Imre Márton, Károly Antal, Szabó Márton, és Lőrinc Róza. Belépési díj személyenkint 1 K, családijegy 3 K. Kezdet este 7 órakor. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a rendezőség.

— Mit akarunk? Ilyen címmel el látott papiros került a kezünkbe, »A szerkesztőség« aláírással. Az »Udvarhelyi Híradó« legújabb programját ismertük fel benne ... Tehát nem csalódtunk! ... Mert határozott tény, hogy ennek a lapnak a konyháján főzték ki ezeket a képtelenségeket, melyekkel tele van mázolvva ez az ocsmány papiros. Szemenszedett valótlanságokkal akarja megtéveszteni a székelij népet. Nagy meglepetésünkre tegnap délután a tokányosok új lapjának a »programm«-ját is elhozták nagy megbotránkozás között a szerkesztőségünkbe. Mit szólunk erről? *Csekély változtatással ugyanaz a program, mint az előbbi.* Ezen már egy pár tokánypárti vitéz neve is

fel volt sorolva. De ez helyesen is van így. Legalább megismertük azokat a figurákat, a kik a közönség megtévesztésére vállalkoztak — „önzetlenül”. Mind a két programmal kezdni mondókáját: „Mit akarunk?” Mi megmondjuk: Ezt a szegény népet akarják megtévesztetni és osztrák járomba hajtani! De ott leszünk mi is! Megvédjük őket még az osztrák zsoldba szegődött — tokány-vitézekről is.

— **Halálozás.** Részvétellel közöljük, hogy özv. Kiss Ferencné Mátyus Anna, Gönczi Lajos helybeli ev. ref. koll. igazgató neje Kiss Irma édes anyja, életének 78-ik évében elhunyt és tegnap nagy részvét mellett helyezték örök nyugovóra városunkban.

— **Ablakbeverés, revolverlövés.** Az alkotmányosabb érzelmű nép városunkban különböző módon adott kifejezést a császári biztos „beiktatása” feletti elkeseredett hangulatának. Mint utólagosan értesülünk — kedden este Dr. Solymossy Lajos áll. főrealiskolai igazgató után hazamenetelekor az intézet udvarára belöttek, Dr. Nagy Sámuel ügyvéd lakásán egy ablakot behajítottak és udvarára belövdöztek. Szibérián György vármegyei kiadó szenvedett azonban legtöbb kárt, utcaféli ablakait mind beverték. Ezutóbbi pedig nem is tagja a törvényhatósági bizottságnak s így részt sem vehetett a hazafiatlanság nagy bűnében.

— **Koós Ferenc meghalt.** Székely eszméknek utolsó leheletéig bátor harcosa, az erdélyi magyarság oszlopos vezére Koós Ferenc kir. tanácsos nyug. kir. tanfelügyelő, 48-as honvéd, volt bukaresti ev. ref. lelkes életének 78-ik évében folyó hó 14-én Brassóban elhalt. Hogy ki volt ez az ember a magyarságnak, arról a Bukarestben elhagyott és sok üldözésnek kitett székely kíváncsiak, a brassómezei népnevelésügy munkásai, a székely társadalom munkásai tehetnek bizonyosságot.

— **Gyümölcsösötelepek.** A vármegyében most a miniszteri kirendeltség gyümölcsösöket létesít. Az első gyümölcsösöket 25 kat. hold Felsőrákoson már beállított, jövő évre már teremni is fog. A másik gyümölcsös létesítése e héten határozott el a muzsnai gazdakör gyűlésén, hol Mátyás János gazdaköri elnök buzgólkodása folytán a „Ramocsát” fogják befásítani nemes oltványokkal, mintegy 200 holdon. Érdekes, hogy a székely kedveli a gyümölcsfa tenyésztést, de nem üzi okserűen. Sokféle fajtája van, a mi az értékesítést rontja, fáit sűrűn összetömi a kertben, egyik alig képes nőni a másiktól. Ezen bajokon változtatni kell. A muzsnai telep létesítése elé is sok akadály gördült, míg azt Mátyás János unit. lelkes elhárította és okos érvelései győztek. — „Földjeitek kevés és rossz — szolt az elnök a gazdaköri gyűlésen — és azt most már nem szaporíthatjátok. — Ti magatok azonban szaporodtok, de hogy fiaitok hogyan fognak itt megélni, arra nem gondoltok! Ültessetek gyümölcsfákat, azokra még van hely, mert fölfelé a levegőben elférnek azok bármint növekednek is.” A muzsnaiak tehát új jövedelmi forráshoz fognak jutni és ha a telep teremni kezd, még az

unokák is áldani fogják az elődöket. Hogy a gyümölcsből mily szép jövedelmet lehet elérni, azt mutatja az ideai tapasztalat, hiszen az innét exportált gyümölcsből, dacára a sílány minőségű gyümölcs termésnek, mintegy 500.000 korona jött a megyébe. És mikor történt az itt valaha, hogy vackort is exportáltak majnai Frankfurtba és Stuttgartba? A vásárcsarnok szövetkezet kezdte meg a szállítást és ha a multkori zord havazás el nem rontotta volna a fák alatt maradt összeszedetlen vad gyümölcsöt, még most is vigan folyna az export. Beteljesül tehát azon mondas, melyet egyik miniszteri főtisztviselő mondott azon kérdésre, hogy a székelyek mit csinálnak, hogy itt megélhessenek? „Fűhöz-fához kapkodjanak”, volt a válasza.

— **Szegénylős nyondász.** „Mit akarunk?” címmel az udvarhelyi „Haladó-párt” egy programféle nyomtatványt bocsátott ki, a melyből meggyőződést szereztünk arról, hogy az a tiz ur nem tudta mit akar és minek irt alá. De annál tisztább tudattal bírt erről a nyondász, mert szegénylette erre a nyomtatványra kitenni a nevét, inkább kiteszi magát a sajtótörvényben meghatározott büntetésnek.

— **A Zoltán-féle csukamájolaj** táp ereje igen nagy s mivel egytápszer sem emészthető oly könnyen, mint ez s kellemetlen szaga, ize nincsen, azért ez fölébe helyezendő minden másnak. Üvege 2 korona Zoltán Béla gyógyszerésznél Budapesten s a helybeli gyógyszerárakban.

— **Állatsereglet előtt.** Csinadrattabum... Megnyit az új állatsereglet, tessék besétálni! — kiabál torkaszakadtából egy szomorú ábrázatu ember. Különböző szelidített állatok diszpeldányai láthatók itt! Változatos program! Hetenkint egy, de ha jól megy: két előadás szemenszedett műsorral! Csak rövid ideig! A kis ember segítségére — a nagyobb hatás kedvéért — előugrik egy hosszú lábú, de kis bajszú gyerekes ábrázatu majom, hogy a tőle telhető hűlye mutatóvanyokkal szintén szórakoztassa az arra haladó kevés számú közönséget. Szokása szerint illő módon megcsóválja farkát az idomító ember előtt, mert ezt igen nagyon érti... Ezért a hü ragaszkodásért mindig kijár neki egy-egy falás kenyér... A kiabáló embernek ez a legkedvesebb majma. De nem is csoda ez. Igen találékony állat. Nincs az a létező dolog, a mit ki ne találja... Találmányai révén a rája ügyelő embernek is hasznot szerez... Osztozkodnak... Multkor egy iskolás gyerek hóna alatt pillantott meg valami taneszközt, azt is utána csinálta... Hi-hi... 67 K 20 fillért jövedelmezett egy helyről... Az állatsereglet elé csődült iskolás gyermekek már igen jól ismerik ostoba előadásait... némely dolgot el is tanulnak tőle... — Az ember kiabál tovább: Tessék besétálni! Odabent látható egy ökör, egy vad marha, birkák stb. Van egy bömbölő számár is, mely Sámson utánozva, megnövesztette sörényét!... Nálunk igen ritkaság!... Szivre haladóan tud énekelni — taktusra... Tessék besétálni! A többi marhát most fogjuk kiképezni... a taktust már azok is értik nagyon... Záradékol jövedelmező köpönyegfor-

gatások bemutatása! ezeket magam végzem, kiabálja az ember. Tessék besétálni! Ritka alkalom!... Naponta kétféle program...

— **Szövetkezett ellenzék pártalakulása.** Brassóban Dr. Zakariás János orsz. képviselő, lapunk munkatársa elnökléte alatt e hó 13-án megalakult a szövetkezett ellenzék pártja. Ilyen népes gyűlése a magyar választóknak még nem volt. Elfogadták az országos szövetkezett ellenzék felirati javaslatában foglalt programot és Kossuth Ferenc elnököt táviratban üdvözlötték. A közgyűlés óriási töbségben a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt elveit valló polgárokból állott s a Kossuth nótá eléneklésével oszlottak szét.

— **Udvarhelyi Szizifusok.** A „Mit akarunk?” urak programjukban a következő mondatot szöfték be: „... sziklát kell mozdítanunk, az előítélet, a balhiedelem, a tájékozatlanság szikláit, hogy megnyithassuk azt a nagyszerű perspektívát, melyet e program (a lá Fejérváry) mutat e nemzetnek.” A görög hitrege egyik alakja Szizifus egy sziklát gurít a hegy tetejére, de valahányszor közel ér az oromhoz mindig visszagurul és így végtelen időig folytatja e munkát. A „Mit akarunk?” urak szintén ilyen munkát végeznek. Óva intjük, vigyázzanak, nehogy saját sziklájuk zuzza össze őket.

— **Újítás az ékszeresek vásárlása körül.** Számos panaszról tudjuk, hogy a vidéki közönség mindig megkárosult, valahányszor ékszer és óraszükségletét külföldi cégek árjegyzékei alapján próbálta fedezni. Dacára ennek, rengeteg annak az összegnek a száma, a mit hangzatos hirdetések által felvezetett közönségünk, evenkint az ellenséges érzelmű Ausztriába órákért és ékszerekért küld és kapja érte az ipartermékek salakját, oly árut, melyet az illetők saját hazájukban képtelenek eladni és ha azokat a magyar közönség előre látná, szintén nem venné meg. Ezen visszaélésen segítő Polgár Kálmán műórás és ékszerész (üzlete Budapesten, Erzsébet-körút 29.) oly kép remél segíteni, hogy ezután vidéki komoly vevőinek terjedelmes választékot küld óra és ékszer árukból. Annak a komoly vidéki vevőnek, a ki ezután ékszerfelét ohajt vásárolni, nem kell többé, mint a közmondás is mondja: „szákba macskát” venni, hanem felkeresheti bizalommal a nevezett céget és kap bő választékot. Ez a berendezés szoliditása önmagát dicséri és általa a nevezett műórás érdemeit szerez arra, hogy a hazafias magyar közönség pártfogásában részesítse.

— **A rendezett tanácsu város és községek vízvezetési tervei.** Miatán egyes esetekben a rendezett tanácsu városok és községek a vízvezeték és csatornázási műveik kiépítésére vonatkozólag kötött szerződések által, vagy ilyen művek építésére és üzemben tartására vonatkozó engedélyeknek magánosok, illetőleg részvénytársaságok részére szerződésileg történt nyújtásánál — az ily ügyekben megkívántató különleges szakszerű elbírálás hiányában — érzékenyen károsodtak, a belügyi ügyvivő most a földmívelésügyi, valamint a kereskedelemügyi ügyvivőkkel egyetértőleg körrendeletet intéz a vármegyei törvényhatóságokhoz, amelyben a következő rendel-

kezést teszi: A rendezett tanácsu városi és községi vízvezetési és csatornázási művek építése, illetőleg ily művek kivitelének és üzemének vállalatba adása tárgyában hozott közgyűlési határozatának a vármegyei törvényhatóság részéről történő leülvizsgálata alkalmával a létesíteni szándékolt művek tervei és költségvetései, nemkülönbben e művek tervei és költségvetései, nemkülönbben e művek létesítése iránt kötött szerződés, üzemének átruházása esetén pedig az erre vonatkozó szerződés szakszemponthól való véleményezés végett jövőre nem a vármegyei államépítészeti hivatalnak, hanem minden esetben az orsz. vízépítészeti igazgatóság közegészségügyi mérnöki osztálynak Budapestre küldendő fel. Ezen szakhivatal véleménye alapján hozandó határozat a nevezett hivattal mindenkor közlendő. Végül megjegyzi az ügyvivő, hogy az országos vízépítési igazgatóság közegészségügyi mérnök osztálya a vízvezeték, csatornázási és artézi kut ügyekben a törvényhatóságoknak, városoknak és községeknek mindig díjtalanul ad fel világosítást.

— **„Gyermekepolás** egészséges és beteg napokban,” címen igen jeles könyv jelent meg immár 4-ik kiadásban; Kneipp Sebestyén plebános könyve után magyarul Huszár Károly sz.-fehérvári kanonoktól. A könyv 227 lapon fölül az összes előforduló bajokat s azok okszerű természetes gyógykezelését. Jó tanácsot ad a szülőknek gyermekeik egészséges nevelésére, miért is nélkülözhetetlen tanácsadó minden családban. Ara kötve 1 K 20 fillér, mely összeg beküldése ellenében bérmentve küld meg a kiadó Klökner Péter kir. udvari könyvkereskedő Székesfehérvár.

CSARNOK.

Haladó-párti alakok.

I

Cammogó Pali ur!

Övé az egész világ. Azt gondolja most már, hogy neki zödel a fű, érette jön fel keletről a nap s az egerek is az ő dalát cincogják. Büszkén néz végig képzelt nagysága székéről, mint az ismeretlen Isten mellett Jupiter, ki ledörög az Olympusról, mire rögtön meg áll a szelek zugása, a tenger viharzása.

Sok fáradságába került, míg elérte ezt a rém nagy hatalmat. Nem bánta, ha eső esik; a havazást, hidegeket sem vette fel. Neki mind egy volt, ha hajón, vagy ha cethal gyomrában is teszi meg az utat Ninive felé. Faluról-falura járt. Prédikált, pedig semmi jó hite nem volt. Hirdette azokat az eszmeket, melyek megszülték az új főispánt. Mindenütt feltűnt, mint a bányarém. Azon pedig soha sem csodálkozott, hogy nem ijednek meg tőle; ilyen a természete.

Ha megszalasztották, Ugron Jánossal együtt futott, ha tapsolt, neki tapsolt. Övé volt a kacagása, sirása; neki vallott szerelmet, ő volt a bálványa.

Csodálatos ragaszkodás!

És e palluxi szeretet ezerféle szint adott Pali urnak.

Megjelent hangulat kutató körut-jában korcsmákban s mindenütt, hol embert látott. Járása látszólag csendes-n nyugodt, valójában izgatott és kutató, mint a vércse repülése Szimatolásában tul tett a róka ravaszságán, fellépésében a bikától mégsem állott messzi, Ennyi sajátos szín, mégis sok Ugron János szere-tetéhez.

De nem, mégsem érette tette! A bambara négerek papjai szereznek maguknak egy fehér istennőt (va-lami vászonceléd is lehet), és en-nek a hatalmával tartják magukat felszínen, mert imádatják az isten-nőt. Ezt mutogatják a népnek s en-nek az árnyékában jól lakmároznak. Pali ur is ilyen pap; a magyart letörni igyekvő osztrák vallás papja, bálvány istene Ugron János császári adminisztrátor.

Most már Pali urnak áll a világ. A bálványt felállították és ő is kö-rül táncolja. Mint a hét vezér egyike támogatta a szobrot a felállítási aktusban, egy „signóra” büszkesé-gével nézván végig a tömegben.

Illett is hozzá ez a büszkeség. Az ének mesternő signora a művészi existenciák egyike, ki a kövér nye-reség reményében — primadonnát farag akárből. Ha ez viszi va-la-mire, a signora örökösen a nyakán ül. Ő kíséri fiakkere és zongorán. Ha megtapsolják, ő is fel emelke-dik, mert hát neki is része van benne; aztán oda megy valamit sug a fülébe és végül együtt esz-nek-isznak. Láttuk, hallottuk az új primadonnát énekelni és megtap-solni és Pali ur büszkén nézett vé-gig a tömegben. Ime mily olcsó rek-lám ez neki és veszettül jövedel-mes!?

Mi lesz, mi lesz magából Pali ur ha a bambara négerek egyszer csak ismét nem fogják imádni a fehér-et, ha a bálvány szobor ledül, ha egy-szer a primadonnát elhagyja a hang-ja ???...

O.

IRODALOM.

Álomvilág — életgyümölcs képek és aforizmak címen egy életnek őszinte köny-vét adom ki. Ha vannak, a kiket oly em-ber fejlődése vonz, a ki távol az országu-tól, a fantázia ösvényén haladt, a gondolat, a megnyugvás felé: akkor remélhetem, hogy ez az én breviáriumom lelkére talál. Nem szeretem ridegen mondani, hogy: ol-vasókra. A ki a betűn túl nem lát: annak

az író aligha nyílik meg teljesen. De bi-zom. — Láttam a föld legmélyebb szen-vedései mellett a legszebb gondolkozást. Hinnem kell egy rejtett nagyságra; azokba az emberekbe, a kiknek sok igazat kellene mondaniok, de valami természetes fogadal-muk a szótlanúság. Álom- és élet-könyvemnek hangja van. Beszél, a hol kell. Elhallgat azonban ott, a hol az olvasónak intuitivitása a betűk erdején túl, ragyogó képeket fest az átlátszó égboltra. A kinek gyönyörűség az önálló gondolkodás; a ki új fényben, új színekben szereti látni a legkülönb-ből társadalmi s a legbensőbb művészi életet: az talán olvasóm lesz. — A szép kiállítású könyv ára egy korona. Ez a demokratikus ár a szegény néposztályban is képviselt lelki arisztokráciának kíván szolgálni. Nagy birodalom a jóké, de részben láthatatlan. A tiszta jövedelem 25%-a a budapesti II. ker. főreáliskola jubileumi alapjának jut. Az előfizetési ivatek, szíves gyűjtőim alá-írásával ellátva, az összeggel együtt f. évi november végéig kérem címre beküld-teni. — Tíz példány után tiszteletpéldány jár. A könyvet f. év végén bérmentesen küldöm. Tisztelettel Bujdosy Miksa, Buda-pest, I. ker. Vár, Belügyminiszterium, Elő-fizetéseket elfogad a „Szekely-Udvarhely” kiadóhivatala (Betegh Pál és Társa könyv-kereskedése) is Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca.

Felhívás Udvarhelyvár-megye erdőbirtokosaihoz.

Nagyérdekű kérdésre kívánom ráterelni Udvarhelyvármegye erdő-birtokos székelysége és annak bir-tokossági elnökei figyelmét. Az ál-lami erdőkezelésről van szó, a melyet az 1879. évi harmincegyedik törvényekből kifolyólag léptettek életbe.

A földmivelés-, ipar- és kereskede-lemügyi miniszterium 1888. évi 38,181. számú leirata következtében, Ud-varhelyvármegye törvényhatósági bizottságának hozzájárulásával a közigazgatási erdészeti bizottság határozata alapján, az említett minisz-terium feltételezett jóváhagyásának főtartásával, 1888. évi szeptember hó 29-én az állami erdészet és Udvarhelyvármegye között szerződés jött létre. Kikötöttvén, hogy az így állami kezelésbe vett erdőnek összes fa és másnemű terméke, bárminő jövedelme, az illető birtokosokat illeti meg.

Az állami erdészetnek az erdők kezeléseért évi 9600 frt (19,200-K) összeg köttetett ki 20 éven át, il-letve azontul is addig, míg a poli-tikai, hitközségi és közbirtokossági erdőkről az állandó üzemtervek elkészítettnek.

A szerződés 8-ik pontjában az áll, hogy ha az erdőbirtokosok négyötöd része azt kívánná, hogy az erdők állami kezelése megszü-n-tetessék, ezen esetben a tulajdonukat képező azon erdők után, melyekre üzemtervek készítették, holdankint 30 kr (60 fillér) költségtérítést kötelesek megfizetni. Azonban any-nyiszor öt százalék, a hány évig a kezelés teljesített, az erdő-birtokosok javára levonásba hozandó.

Ezen szerződés, ha az állami kezelést az erdészeti, vagy a bir-tokosok célszerűnek nem találják, felmondható és a felmondást követő két naptári évvel az állami kezelés megszűnik.

A szerződésből származható bár-minemű peres esetekre (13. pont), a marosvásárhelyi kir. jbiróság il-letékessége és a sommás eljárás van kikötve.

Az állammal ilyképen megkötött szerződést Udvarhelyvármegye tör-vényhatósági bizottsága 116/1888. tvh. biz. jkv. sz. alatt, 1888. ok-tóber hó 6-án tartott közgyűlésében hagyta jóvá. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter 62474/1-, a belügyminiszterium pedig 1888. november 27-én kelt 76450/III. b. szám alatt hozzá járult és 1889. évi január 1-én életbe is lépett a szerződés, mint tisztán két fél között létrejött magán ügylet, melyet bármelyik fél két évi előleges fel-mondás után, jogosult megszüntetni.

A szerződés szerint, az állami erdészeti a politikai, hitközségi és közbirtokossági erdőknek újra való felmérését, térképezését, az állandó üzemtervek elkészítését és a vág-terek évi fordákra leendő felosztását, kihatárolását is elvállalta. Ennek befejezésével pedig az erdők további kezelése az erdőbirtokosokat illette volna s ettől kezdve a terhes ál-lami erdőkezelési költségek súlya alól az erdőbirtokosok megszaba-dultak volna.

A szerződő felek egyike (az erdő-birtokosok), kötelezettségének eleget tett, mert a kikötött évi 19200 ko-ronát megfizette és összes szolgál-mányait lerótta. Hogy aztán a másik szerződő fél mit tett, arról az erdő-birtokosok egyáltalán nincsenek tá-jékoztatva, mert soha semmi hiva-talos kimutatást nem kaptak így

tehát nem tudható az sem, hogy Udvarhelyvármegyében az erdőmun-kálatok mennyire haladtak és mikor nyertek befejezést. Csak azt ta-pasztaljuk, hogy az erdőkezelési díjak súlya alatt a birtokosság nyög és maholnap a rengeteg erdőből ágfát sem tud előmutatni, mióta kiengedte kezéből az erdők kezelését.

(Folyt. köv.)

Báró Orbán Ottó,
birt. elnök.

TANÜGY.

Ujabb 10% az Udvarhely-megyei Tanitók Otthona javára. Vár-megyénk tanító-köreiben eléggé is-meretes immár azon körülmény, hogy a Betegh Pál és Társa könyv-nyomtató és könyvkötő intézet fen-állása óta mily odaadó buzgalom-mal karolta föl a tanitóság köz-érdekű ügyeit. Az Udvarhelymegyei Tanitók Otthona is olyan nagy-szabású eszme, amelynek megvaló-sítása minden egyes tanitónak leg-főbb ohajtását kell, hogy képezze. Ezt tartva szemelőtt a Betegh Pál és Társa könyvnyomtató és könyv-kötő intézet, mint első siet letenni a Tanitók Otthona alapkövét. Elha-tározta és Szász Ferenc tanító-egyesületi elnökkel írásban is kö-zölte a nevezett intézet, hogy az e célra már följánlott és szerző-désileg is biztosított 10%-on felül, a most munkában levő új tananyag-beosztás és órarendek bevételeiből is ugyancsak 10 százalékot adományoz az Udvarhelymegyei Tanitók Otthona javára.

KÖZGAZDASÁG.

A Viktoria-borsó.

Az 1905. év tavaszán kaptam a magyaróvári országos növénytermé-lési kísérleti állomástól kísérletezés végett egy métermázsa Viktoria-bor-sót; ez azon borsó, melyet há-mozva, két darabban elválva a bol-tokban árulnak. Ezen borsónak mé-termázsáját jelenben Budapesten 22—24 koronán veszik a malmok főképpen a Hungária gőzmalom, amely ezen borsó hámozásával nagyban foglalkozik, de szükségletét Magyarországból nem tudja kielé-líteni, muszkaországból szállított

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

Versenyt kizáró olcsó árban el-fogad és szakszerű, izléses ki-vitelben készít el mindennemű

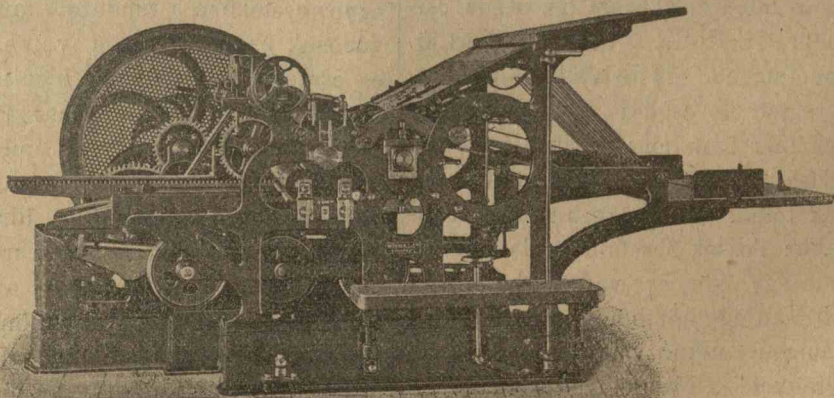
nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, köz-ségi, körjegyzői, ügyvédi, végre-hajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek papir-, író- és rajzszerék

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberen-dezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala.

nagy tételeket, a földmivelésügyi minisztert ez indította arra, hogy hazánkban is meghonosítsa ezen borsótermelést.

Az ország melegebb éghajlatu és lazább talaju vidékein ezen borsó mivélése nem vált jól be, mert megfégesegett, zsiszikes lett, míg ellenben a mi hűvösebb, csapadékdusabb és kötöttebb agyag talajunkban jól sikerül.

A kapott 1 mmázsa borsó után termett nálam 17½ mmázsa, amelyet a következőképpen mivéltem. A földet, melybe 1905-ben vetettem, 1904. őszén felszántattam, ezen föld egy részében 1904-ben buza volt trágyával, a más részében kiritkult baltacin. A borsót elvettem a korán tavasszal (fagyja borsónak nem árt) sorba 30 centiméter távolságban, egyszer megkapáltattam, többször nem lehetett, mert a talajt befolyta. Vettem kézzel szórva, egyszer meggyomlálták. Öt kilót ültettem pityókásba, minden tő pityókához 3 szemet; ezen 5 kiló után termett 80 kiló. Amit szórva vettem, kevesebbet adott, mint a sorba vetett, a baltacin után vetett nem adott annyit, mint a buza utáni, mert a baltacinost a gyom felfogta. Azon földeket, melyekben borsó volt, buzával bevettem és jó buzatermést remélek. A borsó pillangós növény, földből kevesebb tápláló erőt vesz ki, mint amennyit a levegőből visszaad, a talajt kipuhítja, augusztus elején meg van érve, kiszedhető és így a földet maga idejében jól ellehet készíteni.

Ezen fajta borsó mivélésében sok előnyt látok, az 1906 évben tíz mászát szándékozom vetni.

Tarcsafalva, 1905. nov. 16-án.

Pálffy Dénes.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinleider Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

Ajánlatkihirdetés.

F. évi november 25-én nyilvános ajánlattárgyalás fog megtartatni a marhahús, disznózsír és élelmi cikkeknek 1906. január 1-től bezárólag december 31-éig szállítása tárgyában.

Írásbeli ajánlatok fent nevezett napig a 3. zászlóalj segédtiszt irodájába küldendő.

Megjegyeztetik, hogy a készpénzfizetések után 2 százalékos kassasconto fog levonatni.

A szállítási feltételek naponta a zászlóalji irodában megtekinthetők.

A 82. gyalogezred 3. zászlóaljának parancsnoksága.

Sz. 915--1905.

Árverési hirdetmény.

Szentábrahám község a tulajdonát képező korcsma helyiséget a korlátlan italmérési joggal együtt 1906. január 1-től 1906. december 31-ig terjedő időre f. évi november 26-án d. n. 3 órakor nyilvános árverésen haszobérbe adja. Kikiáltási ár 400 korona.

Az árverés feltételek megtekinthetők a községházánál és a körjegyzői irodában, továbbá Székelykeresztúron a főszolgabírói hivatalnál.

Szentábrahám, 1905. nov. 3.

AZ ELŐJÁRÁSÁG.

2-3.

NAPTÁRAK!

— AZ 1906. ÉVRE —
már megjelentek és kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyv, zenemű- és papírárukereskedésében

Előjegyzési naptár . . 60 fillér.

Erdélyi képes naptár. 60 „

Az erdélyi vásárok legpontosabb jegyzékével.

M. kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1905. évi október hó 1-től.

Szv.	Gyv.	Budapest k. p. u. — Nagyvárad — Predeal	Szv.	Gyv.
I-III.	I-II.	állomások	I-III.	I-II.
506	502		507	501
1152	1119	i Budapest k. p. u.	1153	1120
1206	1132	i Szolnok	1207	1133
144	149	i Szajol	145	150
344	217	i Püspökladány	345	218
410	278	i Nagyvárad	411	279
884	553	i Kolozsvár	885	554
	915	i Deés		916
	306	i „		307
854	611	i Kolozsvár	855	612
1016	726	i Aranyos-Gyéres	1017	727
1044	750	i Székely-Kocsárd	1045	751
453	1025	i Marosvásárhely	454	1026
538	526	i „	539	527
1149	832	i Tövis	1150	833
402		i Arad	403	
704		i „	705	
1258	904	i Küküllőszög	1259	905
818		i Sövény	819	
	355	i „		356
157	943	i Kis Kapus	158	944
358	1257	i Nagy-Szeben	359	1258
1120	731	i „	1121	732
213	947	i Kis-Kapus	214	948
340	1053	i Segesvár	341	1054
613	133	i Székelyudvarhely	614	134
347	1100	i Segesvár	348	1101
750	209	i Brassó	751	210
106	652	i Kézdi-Vásárhely	107	653
306		i Gyimes	307	
	219	i Brassó		220
	331	i Predeal		332
	910	i Bukarest		911

Az aláhúzott számok éjjeli időt jelentenek.
Az i — indulás; é — érkezés.

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az élető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, egy jobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,

tulajdonos LEOPOLD GYULA szerkesztő

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz. ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnék hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Hazvezetőnőnek

keresetek tisztességes székely leány vagy magános székely asszony Felvilágosítást ad lapunk kiadóhivatala. 1—3

Aki kitűnő étvágyfokozó asztali italt óhajt,

Aki gyenge, lábbadozó,

Aki ideges, álmatlan,

Aki vérszegény,

Aki sovány,

Aki szoptat,

Aki tüdőbeteg

ne mulassza el saját érdekében a kitűnő hatásának elismert

HERCULES

maláta-tápsör

különlegességet inni,

rendkívül tartós és sokáig eláll. Kapható minden nagyobb osemegé, fűszerkereskedésben, kávéházban, vendéglőben és a HERCULES SÖRFÖZDE szétküldési telephelyén Budapest, Bethlen-tér 3. Árjegyzék ingyen. Vidékre postán küldünk 5 kg. próbaküldeményt (6 üveg) utánvétellel. Főraktár

Ferngel Gyula fűszer- és csemegeüzletében és SÜKÖSD MIKLÓS „Budapest” szállodájánál.

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA

Telefon 80-89 BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6. Telefon 80-89

a magyar kir. szab. Osztálysorsjáték főelárusítója.

Sürgőnycim: Sárkányék Budapest.

Folyó számla: Pesti magyar kereskedelmi banknál és a magyar kir. postatakarékpénztárnál.

Legmagasabb pénzkölcsönt nyújtok sorsjegyekre és elzálogosított sorsjegyeket saját pénzzel

kiváltok és ezekre nagyobb kölcsönt adok; letétjegy, zálogjegy beküldendő. Kedvező feltételek mellett a kölcsön részleteiben is visszafizethető.

Budapesti és vidéki kereskedőknek, iparosoknak váltóit leszámitolom és könnyen törleszhető váltó és személyhitelt nyújtok

TISZTVISELŐK és KATONATISZTEK amortizációs kölcsönt kaphatnak.

Háztulajdonosoknak és földbirtokosoknak

II-ik és III-ik helyre való betáblázásra azonnal folyósíthatok. Semmiféle előleges jutalékot nem kérek, ugyszintén minden levelet, válaszbélyeg nélkül is, rögtön elintézek.

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA

BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6.

25 év óta törvényszéki bejegyzett cég.

MEGJEGYZÉS: A XVII. ik sorsjáték I-ső osztályu jegyei már megjelentek és kérem egyuttal b. megrendeléseit, a legjobb és legpontosabb kiszolgálásról előre biztosítom, minden nyereményt azonnal kifizetek.

A következő szerencse számokat ajánlom, mert ezek nagy nyereménnyel még nem lettek kisorsolva:

2979 12128 12953 16065 35733 44596
51325 58762 80847 99191 101580 105655

Kivágandó.

Megrendelő lap.

Sárkány S. bankháza Budapest, VI., Ó-utca 6. szám.

Megrendelem önöknél a számú sorsjegyet és en-

nek árát postautalvánnyal küldöm. (egész, fél, negyed, nyolcad)

A nem kívántat tessék áthuzni. Kérem utánvenni. Név: Lakhely, n. p.:

KIADÓ LAKÁS,

mely áll 3 szoba, konyha, kamara stb. hozzátartozóival s külön udvar 1906. év április 24-től kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

KISS

szerencséje

NAGY!

Ki még eddig soha szerencsekísérletet nem tett az osztálysorsjátékban, vegyen egy szerencsesorsjegyet KISS bankházában, mert

KISS szerencséje NAGY

Kinek még eddig az osztálysorsjátékban eredménye nem volt, tegyen kísérletet KISS bankházában, mert

KISS szerencséje NAGY

Több ezer fél nyert a lefolyt sorsjátékban nagyobb nyereményeket KISS bankházában. Az eddigi húzásoknál szerencsénk volt már háromszor a jutalmat

600.000 kor. = 1.800.000

és a legnagyobb főnyereményt

400.000 koronát = 400.000

Összesen 2.200.000

4 sorsjegyre 2.200.000 koronát igen tisztelt vevőinknek kifizetni. Minden egyes húzás után közözzetesszük a legnagyobb budapesti hírlapokban a nálunk nyert sorsjegyek jegyzékét, úgy, hogy mindenki meggyőződhetik, miszerint a mi t. vevőinknek különösen kedvez a szerencse. Kihuzott nyeremények azonnal kifizettetnek.

Kisérelje meg szerencsáját KISS bankházában, mert

KISS szerencséje NAGY

A XVII. sorsjáték első osztályának húzása folyó évi nov. 23. és 24-én lesz.

Az I-ső osztályu sorsjegyek árai: Egy nyolcad 1 K 50 t. Egy negyed 3 K. Egy fél 6 K. Egy egész 12 korona.

Kiss Károly és Tsa

a m. kir. szabadalmazott osztálysorsjáték főelárusító helye

BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos utca 13.

KISS-féle sorsjegyek kaphatók: Székelyudvarhelyt

BOKOR ANDRÁS

Kossuth-utca 16.

Gyertyánffy J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
 KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszmunkák, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, színpadokat stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos áron. Továbbá működve ifjaknak, kik a festészetben bevezető útmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

Monogram - pecsétnyomók,

bélyegzők, ruhajelző eszközök, bélyegző-festékek és állandó festékpárnák dobozokban, mindenféle jelző-készülékek, címtáblák legelőnyösebben kaphatók

Betegh Pál és Társa

könyv-, papír-, író- és rajzszerkeszkedésében
 Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 15.

OLCSÓ és jó BUTOR

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN

épület- és butorasztalosnál
 Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

Az elmúlt
 rendkívüli
 száraz
 nyár
 folyamán
 ismét a

Küküllőmenti

Első Szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, 194 Nagy-Küküllőmeze.) volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan szőlőoltványokat szállít. Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borvíz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendellenességeiben, az epekővek eltávolítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden nemében, a nyálkás aranyérben, hasszervi dugulásokban, huykó képződéseiben, mézes huyárban, görvél- és mirigydagokban, angolkóros csontlágyulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktár
 SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
 Székelyudvarhelyt

Kászoni Főút vize 14 fillér!

Boros-főút vize 8 fillér

Kérem a cégre ügyelni!

Iszákosság nincs többé!

Kiváncsra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ mindegyik szobájában a tartózkodásról, mert csodálatos ellenállókossá teszi az iszákosságnak a szeszes italt. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér vagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető, még csak nem is sejt, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békítette ki ismét sok ezer férfit a szegény és becsületesség, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szellemiségéhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította. Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kíváncsiak, egy próba-adagot és egy köszönő irással telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezelsük, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

INGYEN PRÓBA 186. SZ.

Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek. (Levelek 25 fill., lev. lapok 10 fillérrel bérmentesítendőek.)

COZA INSTITUTE

(Dept. 186.)

62, Chancery Lane,
 London, Anglia.

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és ment káros alkotórészekből.

SCHICHT-SZAPPAN

(„szarvas“ vagy „kulcs“ szappan)

a legjobb és használatban legolcsóbb, minden ruhanemű és mosási módszer részére

JÓTÁLLÁS: 25.000 koronát fizet Schicht György cég vussigban bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht“ névvel, valamely káros keveréket tartalmaz. 179

Utánzatoktól óvakodjunk!

Az alanti címke, a „MILLY“ szó, valamint a „NAP“ védjegy törvényileg vannak védve.

FONOGRAF ÉS GRAMOFON

Helyszűke miatt fonográf és gramofon tetemesen lezállított áron eladó Betegh Pál és Társa könyv- és papíruzetében Székelyudvarhelyen.

Kedvező alkalom a legolcsóbb bevásárlásra!

NAGY ALKALMI VÁSÁR!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására, hozni, hogy üzletemet a jövő év elején a Fröhlich Testvérek ujonnan épült házába szándékozom áthelyezni, ennél fogva elhatároztam, hogy az üzletemben levő árukat, u. m. mindennemű porcellán- és üveggészleteket, tejes, fehér- és ebédli szervizeket és edényeket, övö-eszközöket, mindennemű fali, asztali, ebédli, függő, luszter és éjjeli lámpákat, kina-ezüst dísz tárgyakat, fali, asztali és zseb tükröket, majolika vázák és dísz tárgyak, dohány- és oldaltárcák és pénzes erszényeket, óvodás és iskolás gyermeknek iskolatáskák, bevásárlási táskák és kosarakat, setapálcákat, fog-, haj- és ruha-keféket, dominó, sakkjáték és egyéb társasjátékokat, asztali és állványos dohányzó-készleteket, ecet, olaj- és sótartókat, Gyermek-bábukat, pipere-cikkeket, pipere szappanokat, gipsz-alakokat és számtalan itt fel nem sorolt tárgyakat bámulatos olcsó áron kiárusítom!! Midőn ezen körülményről a n. é. közönséget tiszteltetl értesítem, egyúttal b. pártfogását kérem kiváló tiszteltetl Szentpétery Gergely.

Csak rövid ideig! Ragadjuk meg az alkalmat!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Iskolás fiúk Diákok részére

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat merték után, a ruhák ingyen takarításával.

Legolcsóbb árak!

Nyomatott Betegh Pál és Társa könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt, 1905.